

Muhabbat Salimovna Sodiqova

Andijon davlat pedagogika instituti

“O`zbekistonning eng yangi tarixi” fani o`qituvchisi

Nodiraxon Omonjon qizi Numonova

Andijon davlat pedagogika instituti

I- kurs talabasi, matematika ta`lim yo`nalishi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O`zbekiston davlat mustaqilligini qo`lga kiritgan kundan boshlaboq mamlakatimizda ijtimoiy sohada amalga oshirilayotgan o`zgarishlar mazmun va mohiyati haqida soz yuritiladi. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ma'muriy islohotlar konsepsiyasining mazmuniga etibor berilgan.

Kalit so`zlar: ijtimoiy soha, islohotlar, tashkiliy-huquqiy [mexanizmlar](#), hududlarni rivojlantirish, ma'muriy islohotlar konsepsiyasi, vertikal boshqaruv tizimi, ijro etuvchi hokimiyat

Annotation: This article describes the content and nature of the changes that have been taking place in the social sphere in our country since the day Uzbekistan gained its independence. Attention has been paid to the content of the concept of administrative reforms implemented in our country.

Key words: social sphere, reforms, organizational and legal mechanisms, regional development, concept of administrative reforms, vertical management system, executive power

Аннотация: В данной статье описывается содержание и характер изменений, происходящих в социальной сфере в нашей стране со дня обретения Узбекистаном независимости. Уделено внимание содержанию концепции реализуемых в нашей стране административных реформ.

Ключевые слова: социальная сфера, реформы, организационно-правовые механизмы, региональное развитие, концепция

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «O‘zbekiston Respublikasida Ma‘muriy islohotlar konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida»gi Farmoniga sharh e‘lon qilindi. Mamlakat taraqqiyotining zamonaviy bosqichida keng ko‘lamli islohotlarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi davlat boshqaruvining mutlaqo yangi va samarali faoliyat yurituvchi tizimini yaratishni talab qiladi.

Shu munosabat bilan mamlakatda davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish va modernizatsiya qilish bo‘yicha salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Davlat organlari faoliyatining ochiqligini ta‘minlash va davlat xizmatlari ko‘rsatish tizimini takomillashtirish uchun elektron portallar va ma‘lumotlar bazalari yaratildi.

Xususan, ruxsat beruvchi hujjatlar va litsenziya olishni soddalashtirish uchun www.license.gov.uz, «yagona darcha» tamoyili bo‘yicha davlat xizmatlari ko‘rsatishni ta‘minlash uchun birdarcha.uz veb-saytlari yaratildi. Davlat xizmatlarini qayta ko‘rib chiqish va optimallashtirish natijasida tadbirkorlik subektlarini ro‘yxatga olishning tartib-taomillari 4-martaga, ro‘yxatga olish uchun zarur vaqt esa 30 daqiqaga qadar qisqartirildi. [Shu bilan birga](#), so‘nggi yilda amalga oshirilgan keng ko‘lamli ishlarning obektiv tahlili, davlat [boshqaruvi organlari faoliyati](#), aholi bilan ochiq va to‘g‘ridan-to‘g‘ri muloqot natijalari mavjud muammo va kamchiliklarni tizimli hal etishga ehtiyoj vujudga kelganligini ko‘rsatdi.

Bu, birinchi navbatda, quyidagi holatlarga taalluqlidir: bir qator idoralarning vazifalari deklarativ xususiyatga egaligi va ularni amalga oshirishning tashkiliy-huquqiy [mexanizmlari yetarli emasligi](#); faqat holatlarni qayd etish va statistikani to‘plashdan iborat bo‘lib qolgan faoliyatni baholashning samarasiz tizimi va bu ko‘pchilik hollarda joylardagi ishlarning haqqoniy holatini aks ettirmaydi; hududlarni rivojlantirish dasturlarini shakllantirish va aholining eng muhim muammolarini hal qilishda mahalliy hokimiyat organlari rolining

pasayishiga olib keluvchi davlat funksiyalarining haddan tashqari markazlashtirilganligi;

Yuqori sarf-xarajatlarga olib kelayotgan innovatsion rivojlanishning past darajasi;

xo'jalik boshqaruvi organlari tomonidan davlatning tartibga solish va xo'jalik funksiyalari qo'shib olib borilishi, sog'lom raqobat muhitining rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi imtiyoz va preferensiyalarni tanlab taqdim etish amaliyoti; hududlarning rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatayotgan ayrim rahbarlarda lozim darajada mas'uliyat va tashabbuskorlikning mavjud emasligi.

Ushbu kamchiliklar iqtisodiyot tarmoqlari va ijtimoiy sohani modernizatsiyalash, hududlarni har tomonlama rivojlantirish, aholining hayot darajasi va farovonligini yuksaltirish bo'yicha davlat siyosatini muvaffaqiyatli amalga oshirishga to'sqinlik qilmoqda. Bu borada Davlat rahbari tomonidan qabul qilingan «O'zbekiston Respublikasida Ma'muriy islohotlar konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi Farmon 2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini amalga oshirishda muhim qadam hisoblanadi hamda mohiyatiga ko'ra O'zbekistonning davlat va jamiyat qurilishida yangi sahifani ochib beradi. O'zbekiston Respublikasida Ma'muriy islohotlar konsepsiyasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan isloh qilishning 6 ta asosiy yo'nalishi belgilab berildi.

Birinchi yo'nalish ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatining institutsional va tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirishga bag'ishlangan. Mazkur sohadagi chora-tadbirlar quyidagilarni nazarda tutadi: ijro etuvchi hokimiyat organlarini tashkil etish va tugatishning aniq mezonlari hamda tartib-taomillarini joriy qilish; kadrlar va moddiy resurslardan oqilona foydalangan holda, ijro etuvchi hokimiyat organlarini optimallashtirish; ijro etuvchi hokimiyat organlarining mustaqilligini oshirish hamda ularning Vazirlar Mahkamasi bilan o'zaro hamkorlik mexanizmlarini takomillashtirish; davlat xizmatlari ko'rsatish tizimini izchil takomillashtirish va «Elektron hukumat» tizimini yanada keng joriy etish; ma'muriy adliyani rivojlantirish va murojaatlarni kollegial eshitishni joriy qilish.

Ikkinchi yoʻnalish ijro etuvchi hokimiyat organlarining vazifalarini, ularni amalga oshirish mexanizmlari va javobgarlik sohaslarini aniqlashtirishni nazarda tutadi. Shu munosabat bilan quyidagi masalalar boʻyicha chora-tadbirlar koʻriladi: rivojlanish dasturlarini shakllantirishda hududiy ijro etuvchi hokimiyat organlarining tashabbuskorligi va rolini oshirish;

maqsadli indikatorlarga erishishga asoslangan, barcha darajadagi ijro etuvchi hokimiyat organlari va ularning rahbarlari faoliyatini baholashning prinsipial yangi tizimini joriy qilish;

xalqaro amaliyotda muvaffaqiyatli qoʻllanilayotgan, shu jumladan, sifat menejmenti, indikativ rejalashtirish, autsorsing, kraudsorsing kabi ishni tashkil etishning zamonaviy uslublaridan foydalanish;

rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish va ularning amalga oshirilishini monitoring qilishda jamoatchilik bilan oʻzaro hamkorlikning zamonaviy shakllarini joriy etish.

Uchinchi yoʻnalish iqtisodiyot tarmoqlariga ma'muriy ta'sirni qisqartirish va boshqaruvning bozor mexanizmlarini kengaytirish hisoblanadi. Ushbu yoʻnalishda quyidagilar rejalashtirilmoqda:

xususiy sektor samarali faoliyat koʻrsatayotgan sohalarda davlat ishtirokidagi tijorat tashkilotlarini tuzishni cheklash va amaldagi davlat korxonalarini qayta tashkil etish;

iqtisodiy faoliyatda davlat ishtirokining aniq bozor mexanizmlarini ishlab chiqish;

ijtimoiy-iqtisodiy masalalarni hal qilishda ijtimoiy hamda davlat-xususiy sheriklikning huquqiy va institutsional bazasini takomillashtirish;

ayrim davlat funksiyalarini xususiy sektorga oʻtkazish.

Toʻrtinchi yoʻnalishda, jumladan, quyidagilar orqali vertikal boshqaruv tizimi va ijro etuvchi hokimiyat organlari hamkorligining mexanizmlarini takomillashtirish nazarda tutilgan:

davlat boshqaruvini bosqichma-bosqich nomarkazlashtirish;

mahalliy davlat hokimiyati organlarining moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirish, ularning roli va javobgarligini oshirish;

hududiy organlarning rahbar kadrlarini tanlash va joy-joyiga qo'yish masalalarida mahalliy davlat hokimiyati organlarining vakolatlarini kuchaytirish.

Beshinchi yo'nalish davlat boshqaruvi tizimiga strategik rejalashtirishning zamonaviy shakllari, innovatsion g'oyalar, ishlanma va texnologiyalarni joriy etish bo'yicha chora-tadbirlarni o'z ichiga olgan. Mazkur chora-tadbirlar qatorida quyidagilarni ta'kidlash lozim:

davlat xizmatlari ko'rsatish tartib-taomillarini optimallashtirish va soddalashtirishni ta'minlaydigan davlat boshqaruvining innovatsion shakllarini joriy etish;

innovatsion g'oyalar va texnologiyalarni ishlab chiqishga investitsiyalarni faol jalb etish;

zamonaviy ilmiy-tadqiqot va innovatsion yutuqlarni muvaffaqiyatli joriy qilish uchun zarur bo'lgan rivojlangan infratuzilmani yaratish;

tabiatni muhofaza qilish, resurs va energiya tejaydigan texnologiyalarni keng joriy etish.

Va nihoyat, so'nggi oltinchi yo'nalishda professional davlat xizmatining samarali tizimini shakllantirish, shuningdek, korrupsiyaga qarshi kurashishning ta'sirchan mexanizmlarini o'rnatish belgilangan. Ularga erishish uchun quyidagilar rejalashtirilgan:

davlat xizmatining shaffofligi va ochiqligini ta'minlash, aholi bilan ochiq muloqotni yo'lga qo'yishning yangi mexanizmlarini joriy etish;

davlat xizmatchilarining mehnatiga haq to'lash va ijtimoiy ta'minotining zamonaviy tizimini kiritish orqali ularning mehnat unumdorligini oshirish.

Poliklinikaga yo'llanma (remis) maktab, maktabgacha ta'lim muasasasi yoki tuman ijtimoiy byurosi ijtimoiy ishchisi tomonidan tuziladi. Xizmatlar ko'rsatilayotgan shaxslarda mijozning ijtimoiy ishchi bilan o'zaro ijtimoiy munosabatlarini tadqiq etishning bir usuli sifatida murakkablashib boruvchi tahlil usulini qo'llagan holda mijozlilikning xissiy imkoniyatlari va ijtimoiy-psixologik mohiyati haqida tasavvurlarini rivojlantirish mumkin. Bunda intervyuni shunday shakllantirish kerakki, toki uni yordamida mijozlilikning ekzistensial fenomeni haqida ma'lumot olish hamda maslahat berish, terapiya va kasbiy yordam

amaliyotidagi salbiy va ijobiy tajribani tahlil qila olish imkoni bo'lsin. Mijozlilikning dastlabki tushunchasi bilan cheklangan holda mazkur hodisaning ijtimoiy tavsifiga alohida e'tibor qaratamiz. Bir tomondan ko'pgina man'anaviy qadriyatlarning buzilishiga olib kelgan sobiq Sovet hududi jamiyatining global ijtimoiy-iqtisodiy krizisi ishsiz, uysiz insonlar, qochoqlar sonining ortishiga olib kelmoqda. Bu o'z o'rnida oilaning kabi boshqa ijtimoiy institutlar barqarorligining buzilishiga va insonlar ruhiy hamda somatik sog'lig'i buzilishining ortishiga ta'sir ko'rsatmoqda. Shu asnoda butun bir ijtimoiy guruh va mamlakatlarni ijtimoiy ish mijozi toifasiga kiritib qo'ymoqda. Boshqa tomondan esa ijtimoiy qadriyatlarning insonparvarlashuvi jamiyatdagi har bir insonning turli xil ijtimoiy va individual ehtiyojlarining qondirilishiga yo'naltirilgan xizmatlarning rivojlanishiga olib keladi. Shunday qilib, ijtimoiy ishda mijozlilik tushunchasini belgilash uchun mazkur tushunchaning ikki darajada rivojlanishi jarayonini tushunmoq zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston tarixi. 3-kitob. Mustaqil O'zbekiston tarixi. T.Sharq. 2011.
2. Мустақил Ўзбекистан тарихининг дастлабки саҳифалари. - Тошкент, 2000.
3. Мустақил Ўзбекистон тарихи. Масъул муҳаррир А.Сабилов. - Тошкент: Академия, 2013.
4. Усмонов Қ. ва бошқалар. Ўзбекистон қарамлик ва мустақиллик йилларида. Т., Ўқитувчи, 1996.
5. Ўзбекистон Республикаси: Мустақил давлатнинг бунёд бўлиши. Т., Ўзбекистон, 1992
6. Узбекистон Республикасининг Конституцияси. Т., Ўзбекистон, 2012
7. Ўзбекистон халқининг дини, маданияти ва урф-одатлари: тарих ва ҳозирги ҳолат. - Тошкент: ТИУ, 2011.
8. Ўзбекистоннинг янги тарихи. Учинчи китоб. Мустақил Ўзбекистон тарихи. Т.: Шарқ, 2000.
9. O'zbekistonning eng yangi tarixi fani. O.Ostonov "Lesson Press" MCHJ nashriyoti. 2023 y.

10. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. Yu.A.Ergasheva umumiy tahriri ostida. Qarshi. «Intellekt» nashriyoti, 2021.
11. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. O.Ostonov “Lesson Press” nashriyoti, 2022.